

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Sociální a humanitární práce

Irena Klimková

*Aplikace mechanismů mezinárodní charitní pomoci po
zemětřesení na Haiti v roce 2010*

Bakalářská práce

vedoucí práce: Mgr. Martin Zamazal

2011

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

Děkuji vedoucímu této práce Mgr. Martinu Zamazalovi za jeho cenné rady a připomínky. Rovněž děkuji svým charitním kolegům za ochotu sdílet zkušenosti a poznatky a za jejich oporu, která mě doprovázela při práci na Haiti i při zpracování této práce. V neposlední řadě děkuji své mamince za aktivní podporu po celou dobu studia i při tvorbě této práce.

Obsah

OBSAH	4
ÚVOD	6
1 HAITI Z HLEDISKA HISTORICKÉHO VÝVOJE	8
1.1 MÍSENÍ RAS A VLÁDA OTROKŮ JAKO ZÁKLAD NESTABILNÍHO SOCIÁLNÍHO A POLITICKÉHO SYSTÉMU	9
1.2 NÁSILÍM PROSAZOVANÁ MOC A KORUPCE VEDOUcí KE ZTRÁTĚ MORÁLNÍCH HODNOT	10
1.3 NEUSTÁVAJÍCÍ DEVASTACE LESŮ A PŮDNÍ EROZE JAKO PŘÍČINA EXTRÉMNI CHUDOBY OBYVATEL..	11
1.4 SITUACE NA HAITI NA POČÁTKU 21. STOLETÍ	12
2 CHARITNÍ PRÁCE	14
2.1 ZÁKLADNÍ KAMENY CHARITNÍ PRÁCE	14
2.2 HISTORIE CHARITNÍ ČINNOSTI.....	15
2.3 CARITAS INTERNATIONALE	15
2.4 JEDINEČNOST CHARITNÍ SPOLUPRÁCE, JEJÍ SPECIFIKA	16
2.5 MECHANISMY CHARITNÍ POMOCI	17
2.5.1 <i>Principy humanitární charitní činnosti /spolupráce</i>	18
2.5.2 <i>Podpůrné systémy v případě humanitární pomoci</i>	20
3 PŘÍČINY A NÁSLEDKY ZEMĚTŘESENÍ 12. LEDNA 2010	24
3.1 PŘÍČINY ZEMĚTŘESENÍ 12. LEDNA (TEKTONICKÉ DŮVODY)	24
3.2 NÁSLEDKY ZEMĚTŘESENÍ NA HAITI	25
3.2.1 <i>Zasažené obyvatelstvo</i>	25
3.2.2 <i>Zrúta přístřeší a následná migrace obyvatel</i>	26
3.2.3 <i>Nedostupná lékařská pomoc</i>	27
3.2.4 <i>Logistická krize</i>	27
4 CHARITNÍ POMOC NA HAITI	29
4.1 PRÁCE CHARIT NA HAITI PŘED 12. LEDNEM 2010	29
4.2 OKAMŽITÁ REAKCE CARITAS INTERNATIONALE	30
4.3 SPOLUPRÁCE CRS, CARITAS HAITI A TÝMU VYSLANÉHO CARITAS INTERNATIONALE	31
4.4 FLASH APPEAL.....	33
4.4.1 <i>Distribuce</i>	33
4.4.2 <i>Zdravotnictví</i>	34
4.4.3 <i>Sanitace</i>	35
4.4.4 <i>Přístřeší</i>	35
4.5 POMOC A SPOLUPRÁCE OSTATNÍCH CHARIT	36
5 SPECIFIKA CHARITNÍ PRÁCE NA HAITI	37
5.1 NEPOROZUMĚNÍ S MÍSTNÍMI OBYVATELI	37

5.2	NEKOMPETENTNOST HAITSKÝCH PRACOVNÍKŮ	38
5.3	BEZPEČNOST	39
5.4	ZHROUCENÝ STÁT	39
	5.4.1 <i>Nedohledatelnost právních nároků</i>	39
	5.4.2 <i>Enormní nárůst cen lidské práce, služeb i zboží</i>	40
5.5	OJEDINĚLÁ NÁROČNOST ZAJIŠTĚNÍ MISE	41
	ZÁVĚR	42
	POUŽITÉ ZDROJE	43
	PŘÍLOHY	46

Úvod

Téma mé bakalářské práce bylo logickým výsledkem spojení studia a praxe, v níž jsem měla možnost ověřit se teoretická východiska a metody humanitární pomoci. Čerpala jsem jednak ze svých dvou pobytů na Haiti, jednak ze zkušeností kolegů, s nimiž jsem měla možnost spolupracovat, a hledala jsem oporu v odborné literatuře i v charitních dokumentech. Zaměřila jsem se na specifika, jimiž se humanitární pomoc zemětřesením postiženému Haiti vyznačovala.

V úvodní kapitole se zabývám historickými východisky, jejichž znalost je nezbytná pro pochopení současného Haiti. Zaměřuji se na objasnění kulturních, společenských a politických specifik ovlivněných dramatickým vývojem země. V další kapitole stručně shrnuji vývoj charitní práce a z něho vyplývající zásady uplatňované v současnosti. Třetí část jsem zaměřila na příčiny a následky zemětřesení na ostrově Hispaniola. Popisu charitní práce na Haiti věnuji čtvrtou kapitolu. A konečně v páté kapitole na základě vlastních zkušeností pojmenovávám specifika charitní pomoci v této oblasti světa.

Cílem mé práce je porovnat teoretická východiska s vlastní praktickou zkušeností uplatňování humanitární pomoci.

Na Haiti jsem pracovala jako dobrovolník již v roce 2008. Tehdy jsem poznala, že Haiti je zemí protikladů. Poznávala jsem zvláštnosti této země a její problémy. Když jsem na Haiti přijela znovu v lednu 2010 deset dní po zemětřesení, moje úvahy a myšlenky z předchozí návštěvy byly najednou velmi mělké. Poznávala jsem Haiti v té nejčernější situaci posledních desetiletí. Haiti slabé, změněné a zmatené. Každé město či země si po katastrofě jakéhokoliv typu prochází obdobím zmatku a zoufalství. Všichni potřebují pomoc, ať už souseda nebo celého světa. Jenže Haiti je jiné. I když byl svět okamžitě připraven zajistit pomoc, způsoby pomoci, které fungují téměř všude jinde na světě, najednou nefungovaly.

Charitní organizace reagovaly na potřebu pomoci okamžitě, i s využitím všech zkušeností a vyzkoušených mechanismů však museli pracovníci Caritas Internationalis i národních charit čelit překážkám, které nejsou po katastrofě tohoto typu v jiných zemích běžné.

Jelikož většina použitých zdrojů je v angličtině, ponechávám v ní názvy děl, organizací i názvy mechanismů. V míře nezbytně nutné je vysvětluji v češtině. Protože se ve své práci zabývám událostí poměrně nedávnou, je řada zdrojů především internetových, dále

využívám vnitřních zdrojů Charity a v neposlední řadě čerpám ze zkušeností nabytých při vlastní práci.

1 Haiti z hlediska historického vývoje

„Haiti bylo prvním z karibských ostrovů kolonizovaným Evropany a také prvním, který si vybojoval nezávislost. Stalo se dějištěm jediného úspěšného povstání otroků v dějinách západního světa. Za tento úspěch však draze zaplatilo. Haiti je dodnes nejchudší zemí amerického kontinentu. Dlouhodobě trpí politickými i občanskými nepokoji a společnost dělí přehradu, jejichž kořeny sahají hluboko do minulosti. Zároveň je ale zemí s bohatou, fascinující kulturní tradicí.“ (Křížová, 2009, přebal)

Haiti bylo Evropany objeveno na konci 15. století. Do roku 1492, kdy na ostrově přistála loď Kryštofa Kolumba, žili na ostrově pouze indiáni z kmenů Caraibes a Arrawak a jejich počet dosahoval přibližně jednoho milionu (Les Frères de l'Instruction Chrétienne, 1957, s. 11) Obývali úrodný ostrov plný života a naděje, o čemž svědčí Kolumbovy zápisky: *„Stromy tam byly zelené, hojně obsypané ovocem, rostliny a byliny vysoké a kvetoucí, cesty široké a dobře udržované... , slavík a jiní ptáčkové zpívají, že je to rozkoš poslouchat... Pokud jde o zemi, je nejlepší, jakou si možno pomyslet.“* (Křížová, 2009, s.12). Realita 21. století je však jiná. V současné době zůstává Haiti nejchudší, nejnestabilnější a nejnebezpečnější zemí amerického kontinentu a zároveň zemí nejméně srozumitelnou pro pozorovatele zvenčí, zemí ostrých protikladů, kde zoufalá chudoba venkova poskytuje kontrastní pozadí výstřelkům moderních technologií v metropoli. (Křížová, 2009, s.88)

Světová média začala o Haiti hovořit 12. ledna 2010 a vzbudila velký zájem veřejnosti. Celý svět s napětím sledoval dramatické události prvních hodin a dnů po zemětřesení. Při pohledu na neskutečné následky katastrofy však muselo být všem jasné, že situace, kterou je třeba nyní řešit, není otázkou 35 sekund 12. ledna 2010. Katastrofální a naprosto nevídané důsledky zemětřesení nebyly zapříčiněny pouze otřesy země. Jedná se o výsledek kulminace mnoha problémů tohoto státu, ať už v oblasti politické, ekonomické, hospodářské nebo sociální.

Každá politická událost a sociální změna pěti století přispěly k tomu, že zemětřesení z 12. ledna 2010 se zařadilo mezi 7 nejničivějších zemětřesení (hovoříme-li o událostech, jejichž dopad byl zaznamenán) vzhledem k počtu obětí, a že světové humanitární organizace s mnoha zkušenostmi z celého světa nebyly schopny svoji praxi v haitských podmínkách aplikovat. Existuje mnoho důvodů, proč tomu tak je. Přestože jsem na Haiti pobývala dohromady téměř deset měsíců a jeho problematikou se zabývám už více než tři roky, spousta

skutečností pro mne byla záhadou, dokud jsem se nezačala podrobně zajímat o haitskou historii. Na následujících stranách tedy předkládám konkrétní pohled na negativní vliv historických událostí na situaci v zemi těsně před událostí a bezprostředně po ní.

1.1 Mísení ras a vláda otroků jako základ nestabilního sociálního a politického systému

Pro většinu návštěvníků, a tedy i zahraničních pracovníků, jsou Hait'ané jen velmi těžko pochopitelnou skupinou, což se samozřejmě odráží v každodenní práci, ať už se jedná o dlouhodobé plánování nebo o okamžitá rozhodnutí. Odhadnout, jak se bude vyvíjet situace při kontaktu s místními, je pro řadu cizinců v podstatě nemožné. Mentalita haitského obyvatelstva je velmi specifická. Na současném myšlení Hait'anů se podepsalo míchání mnoha kultur ovlivňujících vývoj Haiti. 95% současného obyvatelstva jsou černoši, potomci otroků dovezených v 16. století z Afriky do Karibiku. Tito otroci s sebou na Haiti, do země Indiánů přeměňované k obrazu Evropanů, přivezli odlišný jazyk, náboženství i kulturní zvyklosti. Propast neporozumění, nedůvěry a odporu mezi bílými a černými obyvateli kolonie nebyla nic neočekávaného a od samého počátku novodobé historie Haiti nastavila sociální systém založený na rozčlenění do skupin od sebe velmi vzdálených kulturně i ekonomicky.

Když se v roce 1804 stalo Haiti nezávislou republikou, v čele povstání i vzniku státu stál Jean Jacques Dessalines. Stejně jako všichni představitelé tehdejší vládnoucí skupiny se narodil jako otrok. Člověk, který neměl žádné zkušenosti s řízením státu ani s regionální politikou, se dostal k moci, prohlásil se císařem a vytvořil ústavu, kde sám sobě přidělil absolutní moc. Ač bylo obyvatelstvo plné naděje ve svobodu a nový začátek, Dessalines ani jeho následovníci nedokázali, byť třeba dobře myšlené plány, zrealizovat a nastolit politický systém, který by byl pro tehdejší složení obyvatelstva na ostrově přijatelný.

Svou nestabilitou, ale zároveň velmi strategickou geografickou polohou se Haiti stalo v druhé polovině 19. století pro řadu mocností bolavým místem Karibiku. Nestabilita haitské vlády přiváděla zemi k anarchii, nebylo těžké najít záminku pro americkou invazi. Ta proběhla v roce 1915. Oficiálním odůvodněním byla v nastalé situaci morální povinnost

ochránit životy a majetky amerických občanů a stabilizovat situaci v zemi ¹. Země se za dvacet let okupace zejména v oblasti infrastruktury vcelku rozvinula, nicméně způsob, jakým američtí zástupci jednali s haitskými černochoy, a naprostá centralizace správy a hospodářství posilovaly sociální i rasové rozdíly. Rozvoj infrastruktury je z hlediska vývoje zastíněn devastací sociálních sítí a struktur (Nováček a kol., 2008, s.8). Období okupace je Hait'any spojováno s násilím a kromě toho ještě se ztrátou individuality. Způsob, jakým vystupovali američtí reprezentanti i řadoví vojáci na Haiti, byl pro Hait'any natolik degradující, že okupace nejen nepřinesla žádný výrazný pokrok v rozvoji stabilního systému, ale navíc narušila vztahy tamního obyvatelstva a „bílých mocností na další století dopředu“ (Křížová, 2009, s. 62-65). Nedůvěra k příslušníkům bílé rasy a zástupcům mocností, zejména Francie a USA, se samozřejmě podepsala na práci všech neziskových i ziskových organizací, které chtěly v zemi působit a pomáhat tamnímu obyvatelstvu.

Po většinu 2. poloviny 20. století stáli v čele státu Duvalierové. Zejména první z nich, Papa Doc, pokračoval v tom, co Američané začali, a nátlakem, násilím a politickými machinacemi systematicky narušoval přirozený sociální systém a vzájemnou skupinovou solidaritu.

1.2 Násilím prosazovaná moc a korupce vedoucí ke ztrátě morálních hodnot

Od počátků samostatného státu byla moc v zemi prosazována silou a násilím. Konec kolonie na přelomu 18. a 19. století byl doprovázen velmi krvavými boji, přesto se jednalo o nejúspěšnější otrocké povstání v historii euroamerické civilizace. Počátky republiky byly však i po prohlášení samostatnosti spojeny s dlouhými rozepřemi mezi mulatskou elitou ostrova a černošským obyvatelstvem vedoucími k občanské válce. Od roku 1804 do roku 2011 se v čele státu vystříдалo 46 prezidentů.² Všechny haitské vlády se potýkaly s povstáními a vzpourami. Vždyť v tomto množství prezidentů celých 8 vládlo méně než rok. Většina prezidentů neodešla ze svého postu dobrovolně, ale byla svržena vojenskou silou. V době diktatury sloužila Haitská armáda k prosazování moci diktátora a k utlačování opozice.

¹ Haiti bylo Američany okupováno v letech 1915-1934. Podle úmluvy z přelomu let 1915 -1916 mezi Haiti a USA se Spojené státy zavazují udržovat v zemi pořádek a vybudovat pevné finančníctví (Les Frères de l'Instruction Chrétienne, 1957, s.11).

² Průměrná doba vlády každého z těchto prezidentů je 4,6 let, což nedosahuje délce jednoho volebního období na Haiti.

Způsob vlády, která je prosazována násilím, ať už pod jménem diktatury či demokracie, ukázal mnoha generacím Hait'anů, že násilí je cesta k získání moci.³ První demokratický prezident Jean Bertrand Aristide armádu zrušil a posílil policejní složky, v současné době tedy Haiti armádu nemá. Ač se haitské obyvatelstvo staví k násilí odmítavě, ve společnosti se jeho přítomnost odráží a negativně ovlivňuje mravní a společenské hodnoty.⁴

Spíše než o ztrátě morálních hodnot lze v případě Haiti hovořit o změnách v pořadí důležitosti hodnot ve společnosti. Fungování státu a úřadů založené na úplatcích či jiných nespravedlivých metodách staví na žebříčku hodnot běžného Hait'ana do popředí zejména peníze. Na základě působení na Haiti a jednání s tamními institucemi jsem poznala, že člověk odmítající slevit ze zásad založených na mravních hodnotách a přispět k již tak enormně rozšířené korupci, je na Haiti v zásadě bezmocný. Není potom divu, že obyvatelé, kteří se bez těchto institucí neobejdou, postupně změnu prioritních hodnot akceptují.

Korupce a úpadek mravních a společenských hodnot jsou překážkou v dosahování jakéhokoli zlepšení v oblasti nejen ekonomického rozvoje země. Jsem přesvědčena, že míra korupce v zemi odráží morální stav společnosti. Výzkumem nepodložená tvrzení zaměřená na postavení mravních hodnot ve společnosti se tedy opírají o výzkumy Transparency International zabývající se korupcí, které potvrzují, že Haiti patřilo v letech 2003 – 2005 mezi deset nejkorupovanějších států světa s indexem korupce mezi 1.4 a 1.8.⁵ (Transparency International, 2010.)

1.3 Neustávající devastace lesů a půdní eroze jako příčina extrémní chudoby obyvatel

V 15. a 16. století bylo Haiti pokryto lesy a úrodnými poli a byla zde pěstována cukrová třtina pro vývoz do Evropy. Paralelně s rozmachem cukrovarnictví se v období kolonizace na ostrově rozvíjel extenzivní chov skotu. Hovězí dobytek neměl na ostrově

³ Tzv. demokracie nastolená po pádu vlády Jean Clauda Duvaliera však nebyla o moc úspěšnější než předchozí režimy a také nebyla tak demokratická, jak se očekávalo. Někteří pamětníci z řad Hait'anů tvrdí, že za první roky demokracie bylo při násilnostech, potlačování demonstrací a zastrašování oponentů zabito více civilistů než za celých 15 let vlády Jean Claudia Duvaliera (Křížová, 2009, s. 90)

⁴ Hovořím o základních hodnotách ukotvených v křesťanské víře – rozlišení dobra a zla, láska, spravedlnost, pravda.

⁵ CPI, Corruption perception Index ukazuje míru korupce v jednotlivých zemích, přičemž čím vyšší je hodnota indexu tím menší je míra korupce v zemi. Země s nejnižší mírou korupce jako je např. Švédsko a Finsko dosahují CPI v hodnotě 9.2. Haiti mělo CPI v roce 2005 1.8, v roce 2007 1.6, v roce 2008 1.4, v roce 2010 2.2. (Transparency International, 2010 [online])

přirozeného nepřítele a haitské podnebí mu vyhovovalo. Chov volně pobíhajícího dobytka přispěl k narušení ekologické rovnováhy, neboť vypásání porostů nastartovalo erozi, která Haiti devastuje dodnes. K erozi přispěly také pozemkové reformy nejprve zabavující půdu černošských rolníků ve prospěch státu a následně ji přerozdělující bohatým členům mulatské elity. V dlouhodobé perspektivě jsou právě tyto změny, které omezovaly pěstování plodin nejen pro vývoz, ale i pro samotné obyvatelstvo, krokem odsuzujícím Haiti k chudobě. (Křížová, 2009, s. 17-18.)

Kromě ničení úrodných polí navíc došlo ve 20. století k téměř naprostému odlesnění země. Vzhledem k neustále rostoucímu počtu obyvatelstva totiž roste i spotřeba dřevin. Přestože se na Haiti vzhledem k podnebí tropického pásu nemusí topit, spotřeba dřeva na osobu a den je vysoká. Důvodem je výroba dřevěného uhlí, které Haitťané potřebují na přípravu teplého jídla. Devastace lesů byla páchána takovým způsobem, že v současné době je zalesněno jen asi 1% povrchu země.

Nedostatek lesů má negativní vliv na nedostatek povrchové i podpovrchové vody. Suchá země je pak samozřejmě téměř neúrodná. S ohledem na fakt, že 70% obyvatelstva se na Haiti žije zemědělstvím (Nováček a kol., 2008, s. 15), se dostáváme do bludného kruhu problémů. Spektrum plodin a množství, které lze v oblasti zasažené půdní erozí pěstovat, je omezené. Většina drobných rolníků si však produkty z vlastní zahrady sotva vydělá na živobytí.

1.4 Situace na Haiti na počátku 21. století

Výsledkem všech výše uvedených procesů je země, kde žije 80% obyvatelstva pod hranicí chudoby.⁶ (CIA, 2010)

Důsledky dramatického vývoje shrnuli autoři Marshallova plánu pro Haiti v tzv. SWOT analýze. Zde jsou velmi konkrétně vyjmenovány všechny problémy sužující zemi. Tento seznam zde předkládám (Nováček a kol. 2008, s. 15).

⁶ Hranice chudoby podle Světové Banky je pro rok 2011 1,25 USD na osobu a den (Světová banka, 2011).

Slabé stránky Haiti (MP,2008):

- Nedostatek domácích zdrojů energie
- Nedostatek domácích přírodních zdrojů
- Nízká úroveň gramotnosti
- Nerozvinutá dopravní infrastruktura
- Nerozvinutá telekomunikační infrastruktura
- Umístění uprostřed hurikánového pásma
- Občasné povodně, zemětřesení, pravidelná sucha
- Nedostačující zásoby pitné vody
- Nerozvinutý průmysl
- Nedostatek kvalifikovaných pracovníků,
- Enormní rozdíly mezi chudými a bohatými (1% obyvatel vlastní 44% bohatství)

Hrozby(MP,2008):

- Slabá vláda
- Vysoká míra korupce
- Negativní hodnoty HDP
- Vysoký dluh vůči jiným státům
- Napětí mezi křesťanstvím a vúdú
- Napětí mezi černošskou a mulatskou komunitou
- Nízká míra bezpečnosti, vysoká zločinnost
- Odlesnění, extrémní půdní eroze
- Exodus ze zemědělských oblastí měl a následek vznik slumů – podmínky téměř neslučitelné s životem.
- Vysoká míra závislosti na zahraniční pomoci
- Velmi chabý systém zpracování odpadu, zejména v PaP
- Možné napětí mezi Haiti a DR (vzhledem k ilegálním migrantům)
- Černý trh s drogami, pašování do USA a Evropy
- Přelidněnost
- HIV/AIDS problém
- Velká míra nezaměstnanosti
- Nevyvážené chápání práv a povinností lidí

Výše uvedený výčet ještě doplním. Dlouhodobá nestabilita, nízké a nekvalitní vzdělání spolu se špatnými vzory omezily život Haitianů na život ze dne na den. Co víc, vzhledem k izolaci Haiti si drtivá většina obyvatel tuto omezenost ani neuvědomuje. Vývoj haitské společnosti se vyznačuje také úpadkem hodnot, který velmi silně podporovaly všechny vlády státu. A je to právě postupná ztráta hodnot ve společnosti, která Haiti již velmi poškodila a poškozuje i nadále. (Flaubert, 2006, s. 12)

2 Charitní práce

Charitní práce je východiskem celé mé práce a v této kapitole se zabývám její charakteristikou a vývojem. Prvky charitní pomoci níže popsané jsou společné pro pomoc sociální i humanitární. V této kapitole je tedy obsažen také sociální rozměr charitní humanitární pomoci.

2.1 Základní kameny charitní práce

Základem charitní práce je láska k bližnímu zakořeněná v lásce k Bohu. Lidská společnost je komunitou, ve které je třeba tuto lásku uplatňovat. Všichni, kteří přijali víru v Boha, drželi pevně pohromadě a měli všechno společné. (Sk 2,44). Uvnitř komunit věřících nepanuje rozdíl mezi chudými a bohatými, nesmí tu také existovat taková podoba chudoby, která by způsobovala, že by někomu byly upírány nezbytné prostředky k důstojnému životu. Touto podobou lásky k bližnímu je tedy zachování lidské důstojnosti, což je považováno za hlavní princip charitní práce. (Benedikt XVI., 2005, s.30-31)

Služba lásky, jakou je charitní pomoc, vychází z Kristova příkladu. Na mnoha místech Bible najdeme výzvy k vzájemné solidaritě a soudržnosti. Jednu z nejznámějších a nejvýraznějších výzev najdeme v Bibli v Novém Zákoně, v dvacáté páté kapitole evangelia podle Matouše ve verších 31 až 46, kde je zřetelně uvedeno, co je služba milosrdné lásky (Caritas):

*Neboť jsem měl hlad, a dali jste mi najíst,
měl jsem žízeň, a dali jste mi napít,
byl jsem cizí, a ujali jste se mě,
byl jsem nahý, a oblékli jste mě,
byl jsem nemocen, a navštívili jste mě,
byl jsem ve vězení, a přišli jste ke mně.*

„Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“

Základním prvkem charitní pomoci vycházejícím z křesťanských pramenů je, že pomáhá všem, kdo pomoc potřebují bez ohledu na barvu pleti, národnost nebo náboženství. Charitní organizace po celém světě pomáhají chudým, opuštěným, nemocným, starým, tělesně, mentálně, psychicky či zdravotně postiženým, bezdomovcům, migrantům

a uprchlíkům, matkám v tísní, opuštěným a týraným dětem, narkomanům, alkoholikům, prostitutkám, vězňům, utlačovaným menšinám, lidem postiženým katastrofami, válkou a vůbec všem, kteří se ocitnou v nouzi. Myšlenkou charitní práce je tedy vyhledávání jakékoliv nouze a snaha nalézat řešení jejího odstranění, a to vše zejména doprovázet úctou k člověku. (Arcidiecézní charita Olomouc, 2003; Benedikt XVI., 2005, s. 31)

2.2 Historie Charitní činnosti

Touha a nutnost pomáhat bližnímu je v lidském společenství od pradávna. O institucionalizované charitní pomoci hovoříme od období středověku, kdy byla charitní činnost rozvíjena církví a církevními spolky. Kláštery či jiné církevní spolky směřovaly svou charitní činnost k chudým, nemocným, pocestným, k otrokům a zbloudilým dívkám. S trochou nadsázky je možno hovořit zároveň o počátcích humanitární pomoci, tedy o pomoci lidem zasaženým katastrofou. O tento druh služby se v 15. století postaral Řád Sv. Františka, který zřídil tzv. Montes Pietatis – bezúročné záložny, které finančně pomáhaly lidem postiženým neštěstím.

V roce 1897 byla založena první Charita v Německu. Od jejího založení začaly v Evropě vznikat další národní Charity. Během kongresu v Amsterdamu v roce 1924 se zástupci 22 zemí shodli na založení konference s ředitelstvím ve švýcarském Lucernu. Tato konference se stala známá jako Caritas Catholica. Její působení se rozvíjelo až do počátku druhé světové války, jež všechny aktivity zastavila.

Ve Svatém roce 1950 byl spatřován počátek unie charitních organizací. Papež Pavel VI. byl vzniku unie nakloněn a po jednáních zástupců národních Charit a Svatého stolce padlo společné rozhodnutí založit mezinárodní konfederaci Římskokatolických charit. V roce 1951 bylo potom schválením Svatého stolce založeno Valné shromáždění Caritas Internationalis se 13 zakládajícími členy. V roce 1957 byla tato instituce na základě rozrůstající se členské základy přejmenovaná na Caritas Internationalis. (Caritas Internationalis, net)

2.3 Caritas Internationalis

Caritas Internationalis sídlí v Římě a zastřešuje 165 členských organizací působících ve více než 200 zemích světa (Caritas Internationalis, 2010, s. 3). Jedná se o jednu z největších sítí neziskových organizací na světě.

Caritas Internationalis je konfederace organizací s vlastní právní subjektivitou. Členské organizace Caritas Internationalis vznikají a fungují téměř na celém světě, vždy se řídí zákony země, kde jsou registrovány. Práva a povinnosti těchto organizací vycházející z členství v konfederaci se vztahují k etice organizace a vzájemné spolupráci. Nalezneme je ve stanovách a pravidlech Caritas Internationalis. Členskými organizacemi konfederace jsou národní Charity. Ve většině zemí sdružuje navíc národní Charita ještě Charity diecézní či oblastní. Právní subjektivita i oblast působení těchto organizací se však v jednotlivých státech liší.

Konfederace poskytuje ročně skrze činnost svých členů pomoc či služby 24 milionům lidí. Všechny členské organizace Caritas Internationalis zaměstnávají dohromady 440 tisíc zaměstnanců a 625 tisíc dobrovolníků. (Caritas Internationalis, net) Aby byla spolupráce efektivnější, národní Charity se podle geografické polohy sdružují do regionálních agentur. Ve struktuře konfederace Caritas Internationalis je následujících sedm regionálních agentur (tzv. Regionů): Caritas Europe, Caritas Africa, MONA (Caritas Middle East and North Africa), Caritas Asia, Caritas Latin America and Caribbean, Caritas North America and Caritas Oceania (Caritas Internationalis, 2010, str. 3).

Samotná instituce Caritas Internationalis stojící v čele konfederace má čtyři orgány: výbor tvořený prezidentem, viceprezidentem a hospodářem. Administrativním orgánem instituce je sekretariát zastoupený generálním sekretářem. Orgánem zastupujícím hlasy členských organizací je valné shromáždění. Valné shromáždění se schází každé čtyři roky, mimo jiné také proto, aby zvolilo členy posledního - exekutivního - orgánu, tzv. výkonnou radu. Ta potom následující čtyři roky zajišťuje fungování aktivit konfederace. (Caritas Internationalis, 2006)

Tyto orgány se zaměřují na realizaci a financování aktivit Caritas Internationalis a na koordinaci činnosti členských organizací v následujících oblastech: pomoc po katastrofách, udržitelný rozvoj a budování míru.

2.4 Jedinečnost charitní spolupráce, její specifika

Charita vidí svět jako jednu rodinu lidí. Všichni máme morální povinnost reagovat na utrpení jiných. *„Naše úsilí je vedeno křesťanským písmem k osvobození od útlaku, ke spravedlivému sdílení darů země a k pomoci opomíjeným při zrovnoprávňování a vlastním rozvoji. Je třeba si uvědomit, že život znamená více než jen přežít.“* (Caritas Internationalis,

2010, s. 5)⁷ Proto operují charitní instituce zejména právem na důstojnost každého člověka a právem na naději. Důstojnost lidí je středem všeho charitního konání.

Vzhledem k tomu, že je konfederace jednou z největších sítí neziskových organizací na světě, mezi její nejsilnější stránky jistě patří neustálá přítomnost institucí či pracovníků tam, kde jsou nejpotřebnější. Sociální pracovníci Charit se pohybují mezi lidmi – v sociálních centrech, nemocnicích, v domovech a na ulicích - každý den v nejrůznějších a nejzapadlejších koutech tohoto světa.

V případě humanitárních katastrof může díky své nepřetržité přítomnosti Charita ve většině zranitelných regionů zasahovat téměř okamžitě. Charity působící v místě katastrofy mohou požádat o pomoc členy konfederace, aby přispěli k intervenci, ať už finančně, materiálně nebo poskytnutím znalostí či expertů. Konfederace je tedy schopna reagovat v řádech hodin.

Díky neustálé přítomnosti charitních organizací ve většině zemí světa je konfederace schopna zajistit po okamžité pomoci podporu v oblasti rehabilitace a rozvojové asistence. Nejdůležitější kapacitou místních charitních organizací je bezesporu znalost obyvatelstva, včetně jeho potřeb, kultur a tradic. Při práci, plánování a projektování jsou tedy vždy zohledňovány potřeby obyvatel, jejich zranitelnost a způsob živobytí. Členské organizace konfederace ať už místní nebo zahraniční zůstávají vždy v zasažené zemi i po akutní fázi pomoci, aby pomohly tamnímu obyvatelstvu získat soběstačnost.

2.5 Mechanismy charitní pomoci

Snahou Caritas Internationalis je zajistit dobrou spolupráci jednotlivých Charit zejména při humanitárních katastrofách. V zájmu jednotné, kvalitní a koordinované pomoci vzniká řada vnitřních dokumentů Caritas Internationalis.

Jedním ze stěžejních dokumentů je Caritas Internationalis Emergency Guidelines, který specifikuje mechanismy využívané při společných intervencích konfederace v případě humanitárních katastrof. Mechanismy specifikované v Caritas Internationalis Emergency Guidelines jsou zaměřeny na etiku práce a způsoby spolupráce. Všechny mechanismy

⁷ We are guided by Christian Scripture to work for the liberation of the oppressed and an equitable sharing of the gifts of the earth, helping the marginalised to be agents of their own liberation and development. Caritas maintains that life means more than survival.

uplatňované při práci Caritas Internationalis jsou v souladu s Etickým kodexem, Humanitární chartou a Minimálními standardy pro humanitární pomoc.⁸

Caritas Internationalis Emergency Guidelines je dokument vytvářený na základě zkušeností z předchozích krizových situací. Na jeho vývoji se podílelo mnoho členských organizací. Současná podoba tohoto dokumentu byla dokončena v roce 2007. Dodržováním principů a pravidel ukotvených v tomto dokumentu by měli být všichni členové konfederace schopni čelit nastalým krizovým situacím společně a jednotně.

2.5.1 Principy humanitární charitní činnosti /spolupráce

*„Participace je projev lidské důstojnosti a základ demokratických a kompletních společností“*⁹ (Caritas Internationalis, 2010, s. 5)

Základní principy spolupráce jsou čtyři. Všechny čtyři jsou zakotveny jak v Caritas Internationalis Emergency Guidelines, tak v Caritas Internationalis Internal Rules a platí pro charitní pomoc obecně, nejen pro pomoc organizovanou Caritas Internationalis. V humanitární pomoci jsou tyto principy aplikovány s jistými specifiky:

Solidarita

Solidarita - soucit s druhými a snaha o sociální spravedlnost – by měla být primárním důvodem pomoci člověka člověku. V sociální encyklice *Sollicitudo rei Socialis* Jana Pavla II. je označena jako pevná a trvalá odhodlanost usilovat o obecné blaho neboli dobro všech a jednoho každého, protože všichni jsme odpovědní za všechny (Jan Pavel II., 1987). Právě vzájemná solidarita je nejvýznačnějším principem charitní činnosti. Veškeré charitní úsilí musí směřovat vždy v první řadě k těm, kteří nemohou bojovat za svá práva. Projevem solidarity se charitní pracovníci zasazují o mír. (Caritas Internationalis, 2007, s. 12)

Subsidiarita

Základní myšlenkou pomoci konfederace v zemích zasažených katastrofou je podpora místní Charity a církve v naplňování jejich společenského poslání. (Caritas Internationalis, 2007, s. 4).

⁸ Jedná se o dokumenty obsažené ve Sphere Projectu vytvořeném a schváleném Koordinačním výborem pro humanitární pomoc, InterAction, VOICE, ICRC a ICVA.

⁹ *„Participation is an expression of human dignity and the foundation of democratic and inclusive societies.“* (Caritas Internationalis, 2010, s. 5)

Každá členská organizace konfederace má autonomii vztahující se na všechny aktivity napříč územím daného státu. Veškerá pomoc směřující do konkrétní země musí být podle tohoto principu řízena společně s místní národní Charitou a církví. Místní církvev má morální povinnost účastnit se v krizových situacích záchrany životů. Na stranu druhou má právo zvolit si, jak bude do jednotné pomoci zahrnuta. (Caritas Internationalis, 2003, s. 40). Každá pomoc směřující do zahraničí musí být přinejmenším konzultována s místní Charitou, je-li to možné má aktivně participovat. Kapacity místní Charity v zasažené zemi nemusí být vždy dostačující a členské organizace konfederace působící v postižené oblasti se v zájmu dodržení závazků k obětem katastrofy uchovaným v Etickém kodexu uchylují ke konkrétním mechanismům konfederace se snahou co nejvíce využít její potenciál a reagovat na potřeby zasažených. (Caritas Internationalis, 2007, s. 12)

Partnerství

Princip, jehož aplikací do praxe se zabývá samostatný dokument The Caritas Partnership Guiding principles. V krizových situacích je vždy třeba spolupracovat s církví a místní Charitou dané země na základě partnerských vztahů. Podle Emergency Guidelines musí být toto partnerství založeno na respektu, důvěře a dobré vůli. (Caritas Internationalis, 2007, s. 13). V Caritas Partnership Guiding principles je partnerství označeno nejen za princip, ale přímo za hodnotu, která v rámci společného plánování podtrhuje všechny ostatní hodnoty spolupráce. Pracovní skupiny zabývající se aplikací tohoto principu v terénu došly k závěru, že partnerství nejen mezi jednotlivými charitami, ale zejména s církví dané země, je optimální a nejžádanější formou vztahu, protože mimo jiné umožňuje církvi rozvíjet socio-pastorační úlohu a dosáhnout tak skrze spolupráci skutečného dlouhodobého pozitivního dopadu. (Caritas Internationalis, 2003, s.49)

„Uznáváme, že různé situace vyžadují různé druhy pracovních vztahů, které nemusí vždycky nutně splňovat podmínky opravdového partnerství. Přesto zastáváme názor, že všechny vztahy mezi členy konfederace by měly být v souladu s nejvyššími principy Charitní etiky a usilovat o prosazování základních hodnot partnerství“ (Caritas Internationalis, 2003, s. 50).

Caritas Partnership Guiding Principles hovoří o konkrétních případech z praxe, kdy partnerská spolupráce přinesla mnohý úspěch. Například v době uprchlické krize ve Rwandě

v letech 1994 – 1996¹⁰ byla v očích Caritas Congo spolupráce mezi místní Charitou a zahraničními Charitami vnímána jako velmi dobrá zkušenost. Tato spolupráce se vyznačovala zejména tím, že pracovníci všech Charit pracovali jako jeden tým. Běžné překážky ve společné intervenci byly překonány posilováním kapacit místní Charity, otevřeným dialogem a výměnou informací. Základem této přímé spolupráce bylo včasné stanovení jejích pravidel a kulturní citlivost jednotlivých zahraničních pracovníků. (Caritas Internationalis, 2003, s.52)

Správa prostředků

Všechny členské organizace konfederace jsou odpovědné za prostředky jim svěřené za účelem pomoci chudým. Jsou povinni prokazovat efektivní využití svěřených prostředků a vystupovat transparentně nejen vůči těm, kterým je pomáháno a Katolické církvi, ale vůči celé společnosti.

Stejně tak se všichni členové zavázali bojovat proti korupci, diskriminaci, protěžování, neefektivnosti a jiným formám zneužití zdrojů.

2.5.2 Podpůrné systémy v případě humanitární pomoci

Cílem humanitární pomoci konfederace je zajistit nejakutnější potřeby zasažených obyvatel a to koordinovaně, soudržně a komplexně, v charitním duchu a v souladu s humanitárním právem a humanitárními standardy, s využitím všech zdrojů místní Charity a církve. (Caritas Internationalis, 2007, s. 19)

K dosažení tohoto cíle používá konfederace dva podpůrné systémy usnadňující spolupráci – CI Krizové fondy a CI podporu pro Charitu/Katolickou církev zasažené země. Rozhodnutí o aktivování některého ze systémů či konkrétních mechanismů je vždy ovlivněno mnoha faktory: rozsahem katastrofy, mírou neuspokojení základních lidských potřeb, politickou či náboženskou situací, církevními a charitními možnostmi, bezpečností prostředí pro zahraniční humanitární pracovníky, dohodami s jinými organizacemi.

První z těchto dvou systémů se zabývá otázkou finančního zajištění společné intervence, druhý pak řeší možné formy spolupráce tak, aby bylo možné pro danou situaci zvolit tu nejvhodnější.

¹⁰ Genocida ve Rwandě zahájená v roce 1994 spustila masivní emigraci obyvatel za hranice země, o které hovoříme jako o uprchlické krizi.

❖ CI krizové fondy

V angličtině používáno CI Emergency Funding Appeals. Jde mimo jiné o způsob, jakým se mohou Charity zapojit do pomoci. CI fondy sbírají peníze od Charit z celého světa a odborníci na danou problematiku sestavují plán implementace pomoci a rozpočet na danou dobu. Proto se také jednotlivé fondy dělí podle období, ve kterém by měly být programy pomoci implementovány a finance utraceny:

- Blesková výzva, tzv. flash appeal – aktivována okamžitě pro financování co nejrychlejší humanitární pomoci, která by měla být poskytována co nejkratší dobu. Měl by pokrývat období pomoci v zahraničí nazývané emergency relief (krizová pomoc), což odpovídá požadavku rychlé pomoci lépe, než u nás používaný termín humanitární pomoc. (Princová, 2009, s. 66). Implementace flash appealu zahrnuje zpravidla několik týdnů bezprostředně po katastrofě.
- Mimořádná výzva, tzv. emergency appeal. Podle typu katastrofy a aktuální situace v zasažené zemi se může jednat o výzvu pokrývající fázi humanitární pomoci a počátek obnovy – dva až šest měsíců, nebo o obnovu země a rehabilitaci. Ta bývá zpravidla programována na období asi jednoho roku. Stejně tak jako fáze předešlá však v případě komplexních krizí může trvat i dva až tři roky.

Jednotlivé rozpočtové položky a plány jejich implementace musí být v souladu se standardy kvality stanovenými v CI Tool Kit.¹¹

❖ CI podpora pro Charitu/Církev zasažené země

Pro různé situace volí CI různé druhy podpory. V Emergency Guidelines je definováno pět základních forem podpory. Jedná se o mechanismy zpravidla již vyzkoušené a osvědčené v praxi. V případě využití některého z následujících mechanismů je důležité, aby reprezentanti konfederace spolupracovali s Církví i Charitou zasažené země a měli spolupráci podloženou i formálním dokumentem. Tento dokument pak specifikuje konkrétní odpovědnosti a vztahy a zamezuje tím komplikacím plynoucím z nejasností, protože každá situace je velmi specifická a aplikace jednotlivých mechanismů mohou být různé.

¹¹ Caritas Internationalis Tool kit – manuál pro charitní humanitární pracovníky.

- Emergency Response Support Team – ERST - Jedná se operační tým, který je vyslán do oblasti zasažené katastrofou bezprostředně po události (do 48 hod.) a působí tam zpravidla 6-8 týdnů. Jeho cílem je společně s místní Charitou dané země naplánovat a zajistit co nejefektivnější pomoc, a snížit tak utrpení lidí a ztráty na lidských životech. ERST je vyslán generálním sekretářem Caritas Internationalis, o jeho vyslání však může zažádat jak národní Charita postižené země, tak i zástupce regionální konfederace nebo jakákoliv jiná členská organizace. Kandidáti vhodní pro výběr do ERST týmu jsou národními Charitami a Regionálními agenturami vybíráni průběžně. Všichni kandidáti by měli mít neustále základní přehled. Potřebují znalost struktury a práce Caritas Internationalis. V případě katastrofy jsou pak členové týmu vysíláni na základě jejich vhodnosti pro tamní prostředí a situaci.
- Facilitating or accompanying Partners - Touto formou partnerství jsou řešeny situace, kde je místní Charita za podpory jedné Charity zahraniční schopna budovat své kapacity a díky podpoře této zahraniční Charity reagovat na katastrofu. Partnerem pro místní Charitu je jmenována Charita, která má dostatečné zkušenosti i zdroje. Cílem této partnerské Charity je asistovat Charitě místní a podpořit ji v zefektivnění společného úsilí. Tento způsob doprovázení Charit v zasažených oblastech je jedním z nejčastěji využívaných.
- Solidarity Team for Emergency Partnership – STEP - Operační tým, který poskytuje odbornou asistenci. Je generálním sekretářem Caritas Internationalis vyslán v případě potřeby technické podpory. Jeho členy jsou odborníci v jednotlivých oblastech humanitární pomoci, kteří společně s národní Charitou postižené země usilují o zajištění humanitárních standardů. Na návrh reprezentantů Caritas Internationalis pracujících v terénu bezprostředně po katastrofě (ERST nebo Facilitating Partners) nebo národní charity je aktivován, aby navázal na okamžitou pomoc a po technické či manažerské straně podpořil aktivity řízené národní charitou.
- Country working Group - Jedná se o pracovní skupiny organizací pracujících v jedné zemi. Tyto skupiny jsou zřizovány v případě, že je národní charita zasažené země schopna reagovat na krizovou situaci, nicméně potřebuje opěrný mechanismus, v rámci něhož si jednotlivé charity či jiné zainteresované organizace budou sdělovat informace a poskytovat vzájemnou podporu. Tyto

pracovní skupiny nejsou tvořeny pracovníky přímo v zemi intervence. Scházejí se zpravidla v rámci některého z Regionů.

- Partner Forum - Forum všech členských organizací konfederace, které mají zájem podílet se na dané intervenci. Jedná se o jednorázovou akci zaměřenou na koordinaci jednotlivých aktivit a vzájemné sdílení informací. V současné době bývá nahrazováno tzv. Skype konferencí, které se mohou účastnit všechny zainteresované Charity on-line.

3 Příčiny a následky zemětřesení 12. ledna 2010

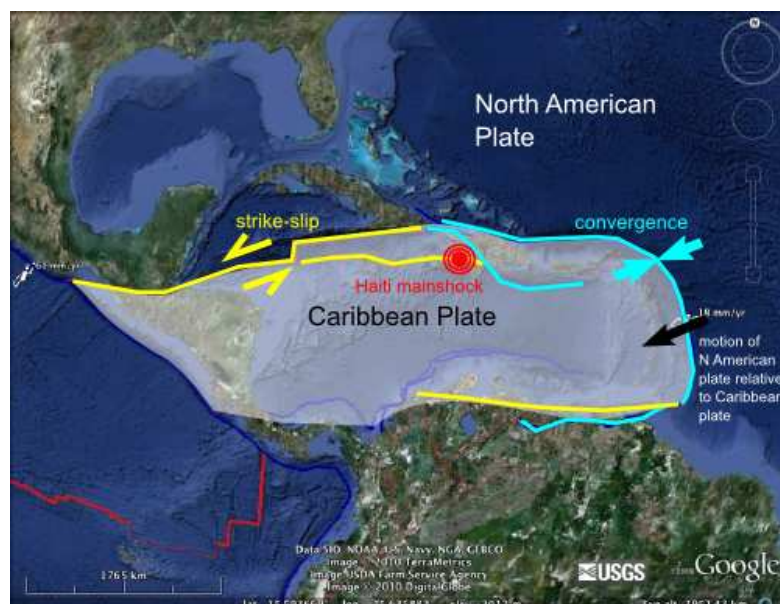
Enormní rozsah škod způsobených zemětřesením je výsledkem kombinace několika aspektů. Mezi tyto aspekty patří fakt, že epicentrum zemětřesení bylo nedaleko hlavního města v malé hloubce. Stejně tak mezi tyto aspekty řadím špatnou kvalitu staveb, které byly v hlavním městě vybudovány. Používané technologie nezaručují pevnost stavby a v žádném případě nejsou antiseismické. Třetím aspektem, který přispěl k enormním škodám, je přelidněnost hlavního města. Počet obyvatel je podle oficiálních čísel více než 2 miliony, nicméně vzhledem k velkému počtu přistěhovalých a nevidovaných osob a obyvatelů slumu je reálný počet osob vyšší.

3.1 Příčiny zemětřesení 12. ledna (tektonické důvody)

Karibské moře zakrývá tektonicky velmi komplikovanou oblast. Zemská kůra pod Karibikem je tvořena velmi malou Karibskou deskou, která je však ze všech stran obklopena dvěma dalšími o mnoho většími deskami – Severoamerickou a Jihoamerickou. Tyto desky se obě pohybují západním směrem a posun je vzhledem ke Karibské desce 2-3 cm ročně. Kromě zlomů lemujících okraj desky vznikají těmito posuny zlomy uvnitř desky. Jeden z těchto vnitřních zlomů, tzv. Enriquillo-Plantain Garden Fault, lemuje jižní část Haiti. Kulminace napětí uvnitř tohoto zlomu byla příčinou předešlých zemětřesení, která Haiti zasáhla, stejně jako zemětřesení z 12. ledna 2010.

Obr. 1

Mapa tektonické aktivity v karibské oblasti

Ze seismologického hlediska nebyly tektonické události v oblasti Karibské desky 12. ledna 2010 ničím neobvyklé. Haitská vláda však vzhledem k chudobě, zaostalosti země a vlastní neschopnosti nepřipravila obyvatele a systém na takto rozsáhlou katastrofu. (Rowan, 2010) Zemětřesení dosahující více než sedmi stupňů Richterovi stupnice zasáhlo tedy Hispaniolu 12. ledna 2010. Vypuklo přesně 21:53,09 UTC, což znamená 16:53,09 tamního času a první vlna otřesů trvala asi 35 sekund. Epicentrum tohoto zemětřesení bylo v hloubce 10 kilometrů jen asi 15 kilometrů jihozápadně od hlavního města (18,451° s.š., 72,445° z.d.). (British Geological Survey, 2010)

3.2 Následky zemětřesení na Haiti

“Port au Prince bylo zahaleno oblakem prachu ze zřícených budov. Zažil jsem již několik zemětřesení, ale tohle byl přímý zásah. Tisíce lidí musí být mrtví.” (Karel Zelenka podle CRS, 2010)

Následky zemětřesení dosahovaly neskutečných rozměrů. Otázka, jaké problémy katastrofa přivodila, však není zcela relevantní. Pohled na vývoj země ukazuje, že Haiti bylo sužováno existenčními problémy dávno před touto událostí. Zemětřesení zkombinovalo a akumulovalo řadu již existujících strukturálních problémů země a rozsahem škod tak překonalo mnohá stejně silná či silnější zemětřesení. Již jeden den po katastrofě se hovořilo o více než 100 000 mrtvých a několika milionech zasažených. Během dnů následujících po katastrofě vládl v zemi naprostý zmatek. Téměř všichni obyvatelé hlavního města přebývali na ulicích, bylo obtížné odhadovat, kolik z nich přišlo o domov a kolik se nechce domů vrátit. Nikdo nechtěl spát v domě kvůli strachu z kolapsu. K neklidu přispěly i velmi silné následné otřesy dosahující až 5.9 stupňů Richterovy stupnice. První, kdo byl schopen na situaci reagovat, bylo OSN a americké jednotky na Haiti. I humanitární organizace působící v zemi se snažily zorientovat v situaci a zaktivovat vlastní zdroje.

3.2.1 Zasažené obyvatelstvo

Zemětřesení zasáhlo hlavní město a oblasti Léogane, Petit a Grand Goave a Jacmel, kde bylo dohromady zasaženo přes tři miliony obyvatel, což je třetina haitského obyvatelstva, jehož počet přesahoval v lednu 2010 devět milionů¹². V prvních dnech a hodinách nebyl nikdo schopen odhadnout ztráty na lidských životech. Podle generálního tajemníka OSN bylo

¹² Podle CIA dosáhl počet obyvatel Haiti 9 719 932 (CIA, 2011). Podle UN OCHA však už počet haitských obyvatel přesáhl deseti milionovou hranici (UN OCHA, 2011)

pro záchranu životů nejdůležitějších prvních 72 hodin. Všechny mocnosti světa včetně OSN tedy posílaly na Haiti nejprve záchranářské týmy a nejnnutnější materiální pomoc ve formě pitné vody a potravin. Ukázalo se, že Haitťané dokázali přežít pod troskami o mnoho více než 72 hodin a záchranné týmy úspěšně nacházely živé po více než týdnu od katastrofy. I tak se ale počet mrtvých zveřejněný haitskou vládou vyšplhal na více než 222 tisíc a počet vážně zraněných převýšil 300 tisíc osob (UN OCHA, 2010). Z trosek se podařilo dostat pouhých 132 osob, což je asi 0,06% z celkového počtu těch, kteří pod troskami zahynuli.

3.2.2 Ztráta přístřeší a následná migrace obyvatel

Číselné údaje vypovídající o tom, kolik lidí přišlo 12. ledna o střechu nad hlavou, jsou velmi nepřesné, nicméně hovoří o více než milionu osob. V hlavním městě je to vzhledem k vysokému počtu bezdomovců již před zemětřesením velmi komplikovaná otázka, nicméně faktická čísla z oblasti Leogane a Gressier, kde bylo možné statistické údaje získat, hovoří minimálně o 70 % neobyvatelných domů. (OCHA, 2011)

Někteří obyvatelé, jejichž domy se zřítily nebo byly neobyvatelné, zamířili pryč z hlavního města k příbuzným či známým. Přestože zasažená byla oblast na jihu země, zasažené obyvatelstvo bylo během několika dnů rozptýleno po celé zemi. Řada organizací působila tedy např. v Gonaives či Cap Haitian, aby tam pomáhala lidem přicházejícím z postižené oblasti. Pro velká i malá města byl nárůst obyvatel samozřejmě komplikací. Zvýšený počet obyvatel se podepíše na nedostatku vody, jídla i finančních zdrojů jednotlivých rodin¹³. Zmatek a problémy panující v hlavním městě se rozšířily jako epidemie do většiny země.

Lidé, kteří se nemohli z různých důvodů vrátit domů a nemohli nebo nechtěli opustit oblast, kde žili, se sdružovali ve stanových táborech. Ať už žili lidé před zemětřesením kdekoliv – v domě, ve slumu nebo na ulici - pravdou je, že organizace evidovaly v jednotlivých stanových táborech v hlavním městě desetitisíce rodin. Počet stanových táborů v oblasti zasažené zemětřesením dosahoval téměř 1400, v nichž žilo dohromady přes 800 000 lidí. Podmínky, ve kterých obyvatelé táborů žili, byly pro většinu obyvatel vyspělých zemí nepředstavitelné. Rodiny s dětmi přežívaly v přístřešcích o rozloze pět až deset metrů čtverečních. Základem většiny těchto přístřešků byly čtyři dřevěné tyče. Stěny a střechy obydlí si lidé vytvářeli z plachet a látek (Obr. 2). Do okamžiku, než se a jednotlivé kempy

¹³ Řada Haitťanů žijících v hlavním městě má alespoň část rodiny v jiné části Haiti. Protože tito lidé opustili hlavní město většinou zcela bez prostředků, představovali pro rodinné rozpočty vysokou zátěž.

začaly starat humanitární organizace, neměli zde lidé vodu ani na umývání natož tak vodu pitnou. Během několika dní bylo také vzhledem k vysokému počtu obyvatel na malém území problémem velké množství odpadků a splašků.

3.2.3 Nedostupná lékařská pomoc

Zranění se snažili najít lékařskou pomoc. Vzhledem ke kolapsu většiny dostupných nemocnic byla lékařská pomoc vcelku nedostupná. V hlavním městě ošetřovali lékaři neziskových organizací jako je Červený kříž nebo Lékaři bez hranic.

V posledních 20 letech existovalo na Haiti kvůli politické nestabilitě jen málo institucí poskytujících zdravotní péči. Neziskové organizace, jako Lékaři bez hranic, byly často přehlceny návalem pacientů, kteří si nemohou lékařskou péči platit. Veřejné nemocnice a kliniky se neustále potýkaly s problémy v oblasti managementu a dodávek medikamentů. Haiti se navíc neustále potýká s nedostatkem kvalifikovaného personálu. Vystudovaní lékaři opustili zemi, aby utekli před násilím, nebo aby dostali za svoji práci lépe zapláceno. V době krizí i v mezidobí vypomáhá se situací ve zdravotnictví na Haiti Kuba vzděláváním haitských lékařů a zasláním vlastních lékařů. (White, 2010)

Většina z původního nedostačujícího počtu zdravotnických zařízení v hlavním městě se při zemětřesení zřítily, nebo byla poškozena natolik, že se jejich prostory nedaly využít pro akutní pomoc. Lékaři neziskových organizací tedy vyjížděli do ulic a ošetřovali přímo v terénu. Postupně se zakládaly provizorní dočasné nemocnice, kde probíhala ošetření i operace ve stanech. Tyto nemocnice byly po celé týdny naprosto přehlceny. OCHA hovoří o 300 tisících raněných. Zranění, která byla ošetřována nejčastěji, byla zranění hlavy, zlomeniny končetin a mnohá traumata. Neustále se objevovala zranění, na jejichž léčbu nebyly dostačující prostředky a, vzhledem k nulové infrastruktuře v hlavním městě ve dnech bezprostředně po zemětřesení, nebylo možné tyto prostředky zajistit. (White, 2010)

3.2.4 Logistická krize

„Myslím si, že velká spousta lidí i přes snahu mezinárodního společenství všech humanitárních organizací tam zemřela zbytečně na následky zranění, nemocí, kdy skutečně v té první chvíli se ta pomoc k nim nedostala. Pomoci nebylo málo, ale ona se k nim nemohla dostat. Nebyly silnice, bylo tam plno rozvalin, lidé byli izolovaní od pomoci.“ (Kepřt, 2010)

Slova ředitele Arcidiecézní charity Olomouc velmi trefně vystihují logistickou situaci po zemětřesení. Do země směřovaly desítky letadel i lodí a stovky kamionů s pomocí. Letiště

však fungovalo jen provizorně a řada letadel, přestože přivázela pomoc, musela být odkloněna na letiště do Santo Dominga, hlavního města Dominikánské republiky, vzdáleného asi 10 hodin jízdy od Port au Prince. Lodě s pomocí přistávaly v přístavu, problémem bylo zajistit dopravu pomoci z přístavu k potřebným, jednak kvůli zmatku, který tam panoval, a jednak pro nedostatek nákladních automobilů a řidičů, kteří by byli schopni zboží přepravit. Stejně jako letiště, tak i přístav Port au Prince se začal brzy potýkat s nedostatkem kapacit a organizace tak musely využívat služeb soukromých přístavů, které se nacházejí na okrajích Port au Prince nebo zcela mimo hlavní město.

Pomoc v kamionech přijíždějících z Dominikánské republiky bylo nutno přerozdělit do menších aut, která se mohla dostat do zasažených oblastí. Poptávka po skladových prostorech ale v okamžiku, kdy se zřítila velká část města, značně převýšila nabídku a řada organizací se potýkala nejen s nedostatkem nákladních automobilů, ale také s nedostatkem skladových prostor.

4 Charitní pomoc na Haiti

Haiti je jednou z 200 zemí, kde Charita působí. Sociální a rozvojové projekty zaměřené na pomoc obyvatelům země jsou implementovány nejen prostřednictvím národní haitské Charity, ale také jiných členských organizací konfederace.

4.1 Práce Charit na Haiti před 12. lednem 2010

Haiti je zemí, kde působí největší počet rozvojových nevládních organizací na obyvatele. Vzhledem k tomu, že nestátní neziskové organizace (NNO) zajišťují základní fungování většiny škol, zdravotnických zařízení i sociálních služeb, hrají již několik desetiletí klíčovou roli v hospodářském a politickém životě Haiti. Komunita rozvojových organizací byla dokonce nazývána stínovou vládou s ohledem na fakt, že zahraniční fondy se podílely na haitské ekonomice a sociálním rozvoji až sedmdesáti procenty a tvoří čtyřicet procent státního rozpočtu. (NGO Handbook, 2008; Engler, 2009)

Caritas Haiti funguje od roku 1975 a jejím zřizovatelem je Haitská biskupská konference. Je členem konfederace Caritas Internationalis i regionální agentury Caritas Latin America and Carribean. Caritas Haiti je národní Charitou sdružující 9 diecézních Charit. V jednotlivých diecézích fungují také farní Charity.

Vedle národní Charity funguje na Haiti také Charita americká. Je jednou z nejdéle působících zahraničních neziskových organizací na Haiti. Tato Charita s oficiálním názvem Catholic Relief Service (CRS) působí na Haiti od roku 1954. Do země přišla pomáhat poté, co ji hurikán Hanzel zpustošil a zabil více než 1000 lidí. S ohledem na vysokou hustotu obyvatelstva, vážné odlesňování a chátrající infrastrukturu, které činí Haiti velmi zranitelným vůči dopadům přírodních katastrof, jako jsou hurikány a povodně, zůstala CRS na Haiti posledních 57 let. Její snahou je přispět k rozvoji země a posilovat místní kapacity. V den, kdy zasáhlo Haiti ničivé zemětřesení, působilo na Haiti na 300 amerických pracovníků CRS. (CRS, 2011)

Kromě CRS a Caritas Haiti byli v den události v zemi také dva pracovníci Secours Catholique/Caritas France a jeden zástupce Caritas Switzerland. Tyto Charity, stejně jako Caritas Germany, Arcidiecézní charita Olomouc (ACHO) a další, působily v zemi již před zemětřesením skrze rozvojové projekty.

Přestože Haiti není prioritní zemí zahraniční rozvojové spolupráce České republiky, ACHO zde v rámci rozvojové pomoci působí od roku 2005. Jedná se o programy podporující rozvoj komunity na severu země v oblasti vzdělávání, bydlení a sanitace.

4.2 Okamžitá reakce Caritas Internationalis

Členské organizace Caritas Internationalis měly na Haiti v době zemětřesení více než 300 zahraničních pracovníků. Jediná zahraniční charita pracující v zasažené oblasti byla CRS. Všichni pracovníci CRS zemětřesení přežili a kromě jednoho pracovníka, který byl v době zemětřesení na konferenci v jednom ze zasažených hotelů, nebyl žádný zahraniční pracovník CRS zraněn. Národní středisko Caritas Haiti se sídlem v hlavním městě také nezaznamenalo vážně zraněné a budova organizace zůstala bez závažných škod. Nejvíce zasáhlo zemětřesení diecézní středisko Caritas Port au Prince, jehož budova se zcela zřítla.

Již 13. ledna dopoledne se sešli zástupci CRS a Caritas Haiti, aby zahájili spolupráci a sjednotili postup. Zatímco CRS informace komunikovala s Úřadem pro koordinaci humanitární činnosti OSN (UN OCHA), Caritas Haiti přislíbila využití dobrých vztahů se správou civilní ochrany. Pracovníci ostatních zmíněných Charit se nemohli přidat vzhledem k působení mimo hlavní město a jeho špatné dostupnosti. CRS začalo díky svým zkušenostem z povodní a hurikánů okamžitě zjišťovat potřeby obyvatelstva. Z prvních průzkumů bylo jasné, že zásadní bude zajistit pitnou vodu, sanitaci a dočasné přístřeší. Caritas Haiti a Diecézní charita Port au Prince spojily ihned své síly. Někteří pracovníci diecézního střediska spolu s ředitelem odjeli sice do Les Cayes, jiní se však přesunuli do kanceláře národní Charity, aby přispěli k rychlé charitní pomoci.

Humanitární ředitelství Caritas Internationalis v Římě svolalo telefonickou konferenci. Konference se mohou zúčastnit všechny členské Charity. Cílem je informovat všechny o situaci v zasažené zemi a naplánovat pomoc ze společných zdrojů. Několik členských organizací bylo schopno vyslat své pracovníky na místo do 72 hodin po katastrofě.

Nejprve dorazili na místo pracovníci humanitárního oddělení Caritas Internationalis, Caritas Switzerland, Caritas Germany, CRS, Caritas Netherland (CORDAID), Caritas France, Caritas Austria a Caritas Canada, aby vytvořili první tým. Úkolem tohoto týmu, který byl založen na obdobném principu jako ERST tým, bylo sestavit fungující strukturu spolupráce všech haitských i nehaitských pracovníků a na základě toho požádat členy konfederace o další odborníky. Souběžně s formováním spolupráce se plánovala pomoc na následující týdně, tzv. flash appeal, aby bylo možné sestavit rozpočet a zajistit jemu odpovídající finanční

prostředky. Zatímco vedoucí pracovníci zastupující Caritas Internationalis usilovali především a zajištění potřebných odborníků a vydefinování pravidel spolupráce a odpovědnosti jednotlivých Charit, pracovníci Caritas Haiti zajišťovali s podporou ostatních zahraničních charitních kolegů distribuce v hlavním městě.

13. 1. 2011 byl spuštěn Flash appeal EA 01-10, který měl trvat 4 týdny a prospět více než stu tisíci příjemců pomoci. Okamžitá pomoc by měla mít dvě hlavní linie: distribuce do farností a zajišťování potřeb pro stanové tábory. Po této okamžité pomoci je plánovaná dlouhodobá podpora.

Situace na Haiti vyvolala v celém světě neobvyklou míru solidarity, a lidé proto na pomoc Haiti ochotně přispívali. O to více pak byla situace a pomoc po zemětřesení sledována dárci. Bylo tedy povinností všech charitních organizací zprostředkovat obyvatelům jednotlivých států informace o charitní intervenci. Některé charitní organizace vyslaly na Haiti tzv. komunikátora, jehož náplní práce je monitorovat situaci, dokumentovat ji a získaný materiál pak poskytovat vysílající Charitě. Pro ty organizace, které nemají v místě intervence svého komunikátora, jsou pak zdrojem informací primárně vlastní pracovníci v terénu. Pro všechny členy konfederace bez ohledu na poskytnuté finanční, materiální či lidské zdroje jsou Caritas Internationalis zajišťovány průběžné zprávy o situaci a charitní pomoci.

4.3 Spolupráce CRS, Caritas Haiti a týmu vyslaného Caritas Internationalis

Pracovníci charitních týmů pracovali ve dvou základnách – středisko Caritas Haiti a středisko CRS. Zatímco pracovníci většiny členských organizací konfederace se shromažďovali, ubytovávali a pracovali ve středisku Caritas Haiti, přijíždějící pracovníci CRS se přidávali k vlastní fungující základně.

CRS, vzhledem ke zkušenostem a velkému počtu pracovníků na místě, distribuovala pomoc z vlastních skladů s využitím vlastních kapacit. Oproti tomu kapacity zaslané členskými státy konfederace byly poskytnuty Caritas Haiti. Způsob spolupráce CRS a Caritas Haiti doplněné o CI tým bylo třeba velmi opatrně vydefinovat, vycházelo se však z dosavadní spolupráce mezi CRS a Caritas Haiti. Organiogram vytvořený společným úsilím zástupců Caritas Internationalis, Caritas Haiti i CRS byl zásadním krokem, jehož výstupem nebyl pouhý graf, ale vydefinovaný systém spolupráce, rozdělení odpovědnosti, vyjasnění komunikačních toků, zjištění dostupných a potřebných lidských zdrojů. Všichni zástupci se

shodli na společných cílech a plánovaném objemu pomoci. V zájmu dosahování těchto cílů se stalo povinností organizací, CRS a Caritas Haiti doplněné o CI tým, vzájemně se informovat, a v případě, že to bude žádoucí a efektivní, v jednotlivých sektorech pomoci i konkrétně spolupracovat. Všechna pomoc zajištěná ze společných prostředků bude zahrnuta do implementace flash appealu .

V souladu s principem subsidiarity byla společná pomoc Caritas Haiti a CI týmu vedena Caritas Haiti. Vzhledem k tomu, že Caritas Haiti disponuje dlouhodobě velmi mizivými kapacitami v oblasti kvalifikovaných lidských zdrojů i technických možností, byla akutní potřeba odborníků se zkušenostmi. Neustále byli vysíláni specializovaní pracovníci z řad konfederace, aby doplnili týmy pracovníků Caritas Haiti a pomohli jim svými znalostmi a zkušenostmi v konkrétním odvětví pomoci. Způsob, kterým byli delegováni do řad pracovníků působících na Caritas Haiti, odpovídal podobě STEP týmu popsanému v kapitole Mechanismy charitní pomoci. Cílem těchto pracovníků bylo přispět svou odborností k efektivní jednotné charitní pomoci řízené Caritas Haiti.

Konkrétní pomoc byla plánována a implementována týmy rozdělenými podle sektorů pomoci. Sektory byly čtyři odpovídající sektorovému rozdělení podle Minimálních standardů distribuce (pitná voda, potraviny, hygienické potřeby), přístřeší, zdravotnictví, voda a sanitace. Pátý tým zajišťoval logistiku pro všechny jmenované týmy (Obr. 3) . Jednotlivé týmy se skládaly jak z pracovníků CI, tak z pracovníků Caritas Haiti. Zástupci týmů se účastnili shromáždění, tzv. clusterů, pořádaných OSN, kde reprezentovali Charitu. Tato shromáždění byla také organizována vždy jen pro pracovníky v konkrétních sektorech – zdravotnictví, sanitace, distribuce aj.

V prvních týdnech bylo vzhledem k chaosu na ulicích i uvnitř charity třeba všechny postupy dobře naplánovat a následně o jednotlivých aktivitách ostatní týmy informovat. Každý den ráno se tedy konaly strategické schůze. Ranní schůze jednotlivých týmů byly společně s týmy CRS (např. tým Caritas Haiti zajišťující přístřeší a tým CRS zajišťující přístřeší). Cílem bylo společně identifikovat potřeby a kapacity a najít nejefektivnější způsob pomoci. Na konci dne se potom konaly operační schůze. Účastnili se jich všichni pracovníci. Cílem bylo informovat se vzájemně o pomoci v jednotlivých sektorech a sdílet společně nastalé problémy a plány na další dny.

Vzhledem k vysoké míře solidarity, která panovala ve světě po 12. lednu 2010, začala řada zemí posílat na Haiti materiální pomoc. Během prvních pár dnů byly tedy přístavy i letiště zaplněny a nebyly prostředky na dopravení této pomoci k potřebným. Port au Prince

trpělo nedostatkem skladových prostor, nákladních aut i nafty. První charitní distribuce byly realizovány z existujících skladů v hlavním městě, další pomoc přijížděla kamiony z Dominikánské republiky, kde připravovaly pomoc členské organizace konfederace – CRS Dominican Republic a Caritas Dominicana. Na základě charitní solidarity, která je jedním ze 4 základních principů, reagovaly všechny Charity snahou o příspěví. Vzhledem k velmi omezeným logistickým možnostem na Haiti však požádali zástupci CI členské organizace konfederace, aby do země neposílali pomoc bez předchozí dohody s charitním týmem na Haiti.

4.4 Flash appeal

Flash appeal byl podle mechanismů konfederace financován ze společných zdrojů, naplánován a schválen Caritas Internationalis. Realizace flash appealu byla svěřena CRS a Caritas Haiti, která měla k dispozici odborníky vyslané z řad konfederace na žádost Caritas Internationalis. V průběhu trvání flash appealu od 13. 1. do 30.4. 2010 se podařilo poskytnout pomoc více než 1.565.035 obyvatel ve všech základních oblastech životních potřeb, kterými jsou potravinová pomoc, pitná voda a sanitace, primární zdravotní péče a přístřeší.

4.4.1 Distribuce

Jen za prvních šest týdnů byla pomoc různého druhu distribuována 160 049 rodinám. Distribuce probíhaly, vzhledem k migraci postižených obyvatel, na řadě míst v zemi i mimo zasaženou oblast. Nejvíce pomoci však bylo dovezeno do farností hlavního města a přímo zasažených měst Jacmel, Leogane, Gressier a Nippes. V haitských podmínkách bylo velmi komplikované vybrat příjemce pomoci. Většina lidí trpěla nedostatkem již před zemětřesením. Obyvatelé navíc přesídlovali do neorganizovaných stanových táborů. Nicméně přesídlení i nepresídlení obyvatelé potřebovali uspokojit základní potřeby. Distribuována byla tedy především pitná voda, potraviny a základní hygienické potřeby. Charita využívala několik různých strategií k zajištění distribuce:

- spolupráce s katolickými institucemi, které jsou v zasažených oblastech - Charita rozdávala jídlo a jiný potřebný materiál v zasažených farnostech. Caritas Haiti pracuje, stejně jako například Caritas Česká republika, ve všech regionech své země skrze diecézní a farní Charity. Veškeré síly těchto Charit byly po zemětřesení také mobilizovány. Řada z nich působila přímo v zasažených oblastech, jiné čelily velkému

množství uprchlíků z Port au Prince. Do aktivit organizovaných národním střediskem Caritas Haiti bylo přímo zapojeno dohromady 32 farností a 58 kněží.

- rozvíjení sítě spolupracovníků s využitím jednotlivých komunit – aby bylo možno dostat se k co největšímu počtu co nejpotřebnějších obyvatel, bylo třeba monitorovat situaci přímo v terénu a znát vazby a potřeby v konkrétním prostředí a využívat vnitřní organizace komunit k zefektivnění pomoci. Haitské komunity jsou strukturálně velmi organizované. Nepísaná hierarchie funguje mnohdy mnohem lépe než zákon. V každé malé vesnici či zcela nově vzniklém kempu najdete velmi snadno jakousi jmenovanou radu, která má právo hovořit za celou komunitu a bojovat za práva a potřeby jejich obyvatel. Tato vnitřní organizace je pro práci pomáhajících organizací velmi důležitá.
- distribuce ve stanových táborech - protože je Charita jednou z organizací fungující na Haiti dlouhodobě a s vysokým počtem pracovníků zahraničních i místních, rozhodlo OSN, že bude Charita organizací vedoucí distribuce a jiné intervence v největším stanovém táboře hlavního města zvaném Petion Country Club hostící 20 000 lidí přes den a 50 000 lidí přes noc. Vojenské jednotky OSN a USA pomáhaly zajistit bezpečnost lidí i pracovníků během distribucí. Kromě tohoto tábora však distribuce probíhaly všude tam, kde byli pracovníci či dobrovolníci schopni zajistit bezpečnou distribuci založenou na předchozím zjištění potřeb obyvatelstva.

4.4.2 Zdravotnictví

Po zemětřesení bylo třeba zajistit z hlediska zdravotnictví zejména komplexní chirurgickou péči a základní zdravotní péči. Nemocnice St François de la Salle, provozovaná CRS, otevřela chirurgické sály už 17. ledna, včetně předoperační a pooperační péče. Charita obnovila také lékařské zařízení Panny Marie Lurdské. Vzhledem k nízkému počtu vyškoleného zdravotního personálu na Haiti přijížděli lékaři a zdravotní sestry zejména ze sousední Dominikánské republiky, Kuby a Mexika. (Obr. 4) Charity z těchto zemí byly schopny zajistit zdravotnický personál, jeho dopravu a střídání zdravotních týmů po dvou až třech týdnech, což byla v dané situaci nejdelší možná doba. Mnohá práce v terénu, lékařská či jiná péče obětem byla poskytována díky velkému množství haitských dobrovolníků, kteří chtěli charitní intervenci podpořit.

4.4.3 Sanitace

Zajištění nezávadné vody a toalet bylo prioritou zejména ve stanových táborech, kde byla vysoká koncentrace lidí. Možnost přírodních zdrojů vody byla ve stanových táborech v Port au Prince nulová a hygienické podmínky se se zvyšujícím se zaldněním neustále zhoršovaly. Charita se rozhodla věnovat se zajištění vody a toalet v pěti táborech v centru hlavního města - ACRA, Bureau des Mines, Nan Bannann, Nazon a Solino. Dohromady byla pomoc v oblasti sanitace poskytována CRS a Caritas Haiti v 19 táborech či komunitách (CRS, Caritas Haiti, 2010, s. 5). Na rozdíl od jednorázových distribucí, zajištění hygienických podmínek je akce dlouhodobá, protože umístění mycích zařízení obnáší také zajištění pravidelných dodávek vody (Obr. 5) . Postavení latrín a kanalizace musí být následováno bezpečnou likvidací odpadu z nich. Kontrolu nad těmito následnými aktivitami měly týmy místních lidí určených pro fungování v jednotlivých táborech. V sektoru sanitace se spolupráce odborníků z americké a anglické charity a místních pracovníků velmi dobře osvědčila.

4.4.4 Přístřeší

První odhady počtu osob, které byly nuceny žít po zemětřesení v provizorním přístřeší nebo bez přístřeší, se pohybovaly kolem 800 tisíc. Tyto odhady vycházely z průzkumů organizací registrovaných na shromáždění humanitárních organizací působících v sektoru přístřeší. Pole odhadu na konci dubna, to jest v době, kdy byl ukončen flash appeal, bylo nouzovým ubytováním (stany a soupravy nouzového přístřeší), pokryto více než 86% z 1,5 milionu lidí v nouzi. Byly identifikovány prioritní lokality nouzového ubytování, které vyžadují přemístění, většinou kvůli ohrožených povodněmi v období dešťů. (CRS, Caritas Haiti, 2010, s. 4)

Charita distribuovala stany o rozloze 4x4 dovezené z Pákistánu. V haitském prostředí a podmínkách se ale mnohem více osvědčily soupravy nouzového přístřeší. Ty obsahovaly dřevěné tyče jako základ přístřeší, igelitové plachty, provazy na spojení materiálů a základní nářadí. Lidí si pomocí tohoto materiálu mohli vyspravit již existující chatrné přístřešky. Vzhledem k podmínkám ve stanových táborech, jakými jsou nerovný terén a nedostatek místa na vypnutí, byly stany distribuovány převážně na okrajích města nebo na venkově, kde byl dostatek prostoru a možnost obyvatele zaučit, jak stany stavět a jak se o ně starat, aby neutrpěly újmu (Obr. 6)

4.5 Pomoc a spolupráce ostatních Charit

Kromě odborníků pozvaných na Haiti na žádost Caritas Internationalis, přijížděly na Haiti týmy Charit, které měly zájem implementovat v zasažených oblastech vlastní projekty. Rozhodnutí zahájit vlastní projekty bývá ovlivněno několika faktory. Mezi nejzásadnější patří dlouhodobá angažovanost dané Charity v zasažené zemi, zájem veřejnosti a množství vybraných prostředků. V průběhu Flash appealu založily vlastní misi v Port au Prince tyto Charity: česká, holandská (CORDAID), německá, rakouská a švýcarská. Společně s americkou Charitou a francouzskou Charitou, které měly misi na Haiti už před zemětřesením, a slovenskou a italskou Charitou, které zahájily svou činnost až po 31. dubnu, kdy byl ukončen Flash appeal, fungovalo v oblasti zasažené zemětřesením 9 zahraničních národních Charit. Tyto Charity zahájily své projekty. Cílovou skupinu, tj. oblast působení, spolu Charity konzultovaly a vyjednávaly. Aby nebyla pomoc dublována, vydefinovaly si pole působení jak z hlediska polohy, tak z hlediska typu pomoci. Příkladem jsou třeba rakouská a švýcarská Charita, které si rozdělily oblast Gressier a obě poskytují v dané oblasti přístřeší. Také česká a německá Charita, které působí v Leogane, si rozdělily své působení, pro změnu podle typu pomoci. Zatímco německá Charita se zaměřuje primárně na zajišťování přístřeší a pomoc ve zdravotnictví, česká Charita implementuje ve stejné komunitě projekty zaměřené na podporu zdrojů obživy.

Spolupráce Charit se ukázala jako užitečná, jak z hlediska zkušeností, tak zejména z hlediska možností. Velká část charitních projektů implementovaných na Haiti v období po skončení flash appealu je realizována ve spolupráci s některou z místních Charit¹⁴. Některé pak nejsou jen bilaterální ale i multilaterální, kdy se na jednom projektu podílí více Charit.

Další možností charitní spolupráce je Emergency Appeal, který nabízí Charitám z celého světa nepůsobícím na Haiti možnost zapojit se finančně do pomoci i po skončení společného Flash appealu. Caritas Internationalis vypsal v dubnu 2010 výzvu na obnovu Haiti pro Charity působící na Haiti. Projekty podané v reakci na tuto výzvu byly nabídnuty ke spolufinancování Charitám, které na Haiti nepůsobí. Tyto projekty se zabývají následnou pomocí, při níž je třeba „podpořit místní obyvatele při rekonstrukci jejich obydlí, popřípadě stavbě nových a při obnově způsobu obživy.“ (Princová, 2009, s. 66)

¹⁴ Partnery pro jednotlivé projekty mohou být kromě rodni Charity také Charity diecézní a farní.

5 Specifika charitní práce na Haiti

V závěrečné kapitole se zabývám překážkami, které brání rychlé a efektivní práci humanitárních organizací. Čerpám z vlastních zkušeností z pětíměsíčního pobytu na Haiti v době bezprostředně po zemětřesení.

Mnohokrát jsem musela v roce 2010 vyslechnout otázku, proč je pomoc obyvatelům Haiti tak pomalá. I mne napadá otázka, jak je možné, že přestože neziskové humanitární organizace v České republice vybraly na pomoc Haiti v roce 2010 rekordní sumy, jejich výsledky neodpovídají výsledkům intervencí po jiných katastrofách.¹⁵

Charitní pracovníci nasazení na Haiti v prvních týdnech po katastrofě byli zpravidla profesionálové mající zkušenosti z mnoha humanitárních misí v mnoha zemích světa. Řada z nich zažila pomoc po tsunami na Srí Lance v roce 2004, v Indonésii 2009, či v Sudánu. Všichni tito zkušení pracovníci přijeli na Haiti v rádech hodin a dnů. Každý den se snažili aplikovat vyzkoušené mechanismy v haitském prostředí a každý den se pokoušeli své postupy upravit podle daného prostředí, neustále se však objevovaly nové překážky.

5.1 Neporozumění s místními obyvateli

Haiti je v zásadě Afrika, pro lidi bez konkrétních zkušeností s tamní kulturou jen těžko pochopitelná rozdílnost v kultuře je ještě umocněna rozdílností jazyků.

Komunita humanitárních pracovníků užívá v krizových situacích angličtinu. Všichni zahraniční charitní humanitární pracovníci působící na Haiti v roce 2010 tedy mluvili anglicky. Jen málokdo z nich však dokázal mluvit některým z úředních jazyků Haiti, tzn. francouzsky či kreolsky. Oproti tomu většina pracovníků Caritas Haiti neovládá angličtinu na úrovni dostačující komunikaci se zahraničními kolegy. Operační i strategická setkání byla proto dvojjazyčná, anglicko-francouzská. I průběžné informační zprávy byly vydávány v obou jazycích. Zatímco v prvních týdnech převládala v komunikaci mezi pracovníky angličtina, postupně bylo snahou všech zúčastněných organizací dbát na vysílání pracovníků, kteří mají alespoň základní znalost francouzštiny a jednání tedy probíhala převážně ve francouzštině.

¹⁵ Např. po zemětřesení o síle 9 stupňů Richterovy stupnice v Indonésii shromáždilo Sdružení Česká katolická charita (SČKCH; dnes Charita ČR) na sbírkovém kontě pro pomoc obětem tohoto zemětřesení 26 925 247 Kč. (Charita Česká republika, 2009)

Každodenní spolupráce zahraničních a haitských pracovníků nebyla doprovázena jen neporozuměním kvůli rozdílnosti jazyků, ale také rozdílnostmi např. ve vnímání času a priorit. Zatímco v Čechách se říká: dochvilnost, výsada králů, na Haiti není zvykem projevovat zájem či odpovědnost dochvilností a přesností. Tento fakt je po několika měsících práce na Haiti každodenní realitou, se kterou se počítá při plánování aktivit a projektů. Celou práci to však zpomaluje a při pomoci bezprostředně po zemětřesení to značně narušovalo týmovou práci.

Závěrem pak k vysoké míře neporozumění přispěl rozličný způsob jednání a rozhodování. Zatímco evropská i americká kultura je zvyklá v případech potřeby jednat stručně, vyjadřovat se co nejuvýstižněji a rozhodovat rychle a jasně, Hait'ané apelují zejména na formu jednání.

5.2 Nekompetentnost haitských pracovníků

Na Haiti neexistuje zákon, který by stanovoval povinné minimální vzdělání pro práci v sociálních či jiných službách. Vzhledem k situaci v oblasti vzdělávání jaká je na Haiti, to ani není reálné. Charitní pracovníci v sociálních službách i administrativní pracovníci mají dostudovanou nanejvýš střední školu. Nízkou míru vzdělanosti ještě doplňuje nízká míra důvěry, která na většině Haitských pracovišť panuje. Míra odpovědní a rozhodovacích práv jednotlivých pracovníků zpravidla bývá na Haiti značně omezena. Zatímco náš nastavený právní i pracovní systém v zásadě osvobozuje, protože v pevných hranicích kompetencí má každý pracovník volné pole působnosti, haitský velmi benevolentní systém je pak kompenzován nekompetentností většiny nevedoucích pracovníků.

Příklad z praxe: Caritas Haiti vlastnila či pronajímala 14 aut. Těchto 14 aut mělo sloužit k práci všem 25 – 30 zahraničním pracovníkům i stejnému počtu pracovníků Caritas Haiti. Bylo velmi komplikované najít funkční systém, jak si auta zamlouvat a předávat, aby bylo vyhověno co největšímu počtu osob a charitní pracovníci nezmeškávali důležitá jednání, shromáždění či odlety letadel. Vyskytl se i problém s nedostatkem paliva ve vozech. Ten ale nebyl způsobený jen nedostatkem paliva na Haiti, ale i komplikovanou procedurou, kterou musel každý řidič podstoupit, aby mohl palivo natankovat. Za auta byla odpovědná jediná osoba z Caritas Haiti, jen ta mohla připravit papíry nutné k podepsání souhlasu s tankováním. Tyto papíry potom mohly být podepsány zase jen jediným vedoucím pracovníkem. Pokud kterýkoli z nich nebyl v okamžiku potřeby dostupný, auto ze dvora nevyjelo, ač byli všichni pasažéři i řidič připraveni vyrazit.

5.3 Bezpečnost

Bezpečnostní situace na Haiti byla již před zemětřesením nejistá. V zemi se velmi často opakovaly politické nepokoje. Chudí lidé bojovali za svá práva a zločinci se snažili zbohatnout na únosech lidí z řad haitské elity či zahraniční komunity.

Vzhledem k napětí a stresu, který na Haiti panoval bezprostředně po zemětřesení a stoupal úměrně se zvyšujícím potřebám lidí, bylo třeba se bezpečností humanitárních pracovníků i samotných Hait'anů zabývat. Bezpečnostní rada OSN zvýšila během prvního měsíce po katastrofě počet svých policistů na Haiti na 1500 a stejně tak vyslala další 2000 vojáků, kteří měli posílit misi OSN na dobu 6 měsíců.

Ihned po zemětřesení vyslalo CRS pracovníka zabývajícího se aktuální bezpečnostní situací. Tento pracovník se stal styčným bodem bezpečnosti pro všechny pracovníky Charity na Haiti. Vzhledem k mnohým zkušenostem, které má CRS s pobytem zahraničních pracovníků na Haiti, byl akceptován také bezpečnostní protokol CRS.

Zatímco v prvních měsících byly z hlediska zajištění bezpečnosti nejnáročnější distribuce a transporty zásob, v březnu a dubnu se vzhledem k zvyšujícímu se počtu únosů stávala zásadní bezpečnost pracovníků. Bezpečnostní otázka se tedy pro Charity i řadu dalších humanitárních organizací stala jednou ze zásadních komplikací při výběru a vysílání pracovníků na Haiti.

5.4 Zhroucený stát

Jak vyplývá z úvodní kapitoly, Haiti bylo již dávno před zemětřesením v zásadě nefungujícím státem. Vzhledem k tomu, že zemětřesení se pokusilo srovnat se zemí právě hlavní město tohoto státu s naprosto centralizovanou státní správou, Haiti se zhroutilo. Z tohoto důvodu je velmi obtížné říct, co Haiti potřebuje a kdo je nejpotřebnější. Rozsah potřeb a potřebných obyvatel je enormní. Poskytování komplexní pomoci v zasažených oblastech je tedy zcela mimo kapacity neziskových organizací.

5.4.1 Nedohledatelnost právních nároků

Jak je zřejmé z kapitoly věnované vývoji Haiti, již před zemětřesením byl v této zemi vysoký počet potřebných. Jako nejchudší země západní polokoule má více než 80% obyvatel žijících pod hranicí chudoby. K tomuto neblahému prvenství se přidává další a to, že v hlavním městě Port au Prince se nachází největší slum západní polokoule Cité Soleil,

v němž žijí statisíce obyvatel¹⁶. Kromě obyvatel slumu žije také v ulicích hlavního města obrovské množství lidí bez střechy nad hlavou. Všichni tito lidé byli tedy potřební před zemětřesením stejně jako po něm. Zemětřesením ale přišli o střechu nad hlavou i ti, kteří vlastnili, či si pronajímali dům. Všichni obyvatelé byli na pomoc odkázáni bez rozdílu. Sociální i majetkové rozdíly se smazaly. Organizace mohly jen stěží posuzovat, kdo byl zemětřesením zasažen více a kdo méně. S ohledem na fakt, že humanitární pomoc je pomoc zachraňující lidské životy a lidskou důstojnost, pomoc v prvních týdnech byla poskytována všem potřebným bez rozdílu. Na humanitární pomoc má však plynule navazovat fáze rehabilitace a rekonstrukce.

Při dlouhodobých projektech obnovy vyvstávají problémy plynoucí z výše uvedeného již při průzkumu potřeb, protože informace, které Vám Haitťané uvedou, v podstatě nejsou ověřitelné. Nemohou doložit, zda v tom či onom domě opravdu žili, jestli školní potřeby či jiné vybavení opravdu měli. Vzhledem k migraci obyvatelstva mohou pracovníci považovat za potřebné lidi, kteří mají dům někde mimo hlavní město a ten třeba pronajímají. V tomto okamžiku by za standardních podmínek přišla řada na státní správu, registry obyvatel, majetkové rejstříky a jiné instituce evidující obyvatelstvo. Ale právě tato dokumentace obyvatelstva na Haiti neexistuje v podobě dostačující pro práci humanitárních organizací. Obyvatelé se zpravidla hájí jakýmsi dokumentem s razítkem, potvrzujícím jejich vlastnictví dané věci, jenže vzhledem k vysoké míře korupce a faktu, že nejste schopni daný dokument ověřit, mohou podobným papírem, nárokujícím jedno a totéž argumentovat, i dva lidé. V okamžiku, kdy si organizace není jistá právním nárokem na pozemek či jinou nemovitost, nemůže zahájit projekty směřující k obnově, protože riskuje, že po dokončení všech aktivit přijde třetí osoba s více dokumenty potvrzujícími její právo na nemovitost a vše, co bylo zbudováno, případně jí. Nejedná se pouze o výstavbu domků, ale také o obnovu veřejných budov či podporu zemědělství. Většina dlouhodobých projektů může být tedy nedohledatelností majetkových či jiných práv blokována bez naděje na řešení.

5.4.2 Enormní nárůst cen lidské práce, služeb i zboží

Zkušenosti humanitárních organizací ukazují, že vysoký nárůst zahraničních pracovníků v oblasti zasažené katastrofou má vliv na růst cen. Stoupají ceny zboží, služeb i lidských zdrojů. Organizace musejí s tímto nárůstem při plánování a realizaci svých aktivit

¹⁶ Obyvatele slumu lze jen těžko spočítat. Různé zdroje uvádí od 200 000 do půl milionu. Červený kříž uvádí 300 000. Action CS 483 000 a encyklopedie wikipedie 200 – 400 tisíc.

počítat. Nárůst cen na Haiti byl však neobvykle vysoký. Jen za první tři měsíce mého působení stoupla například cena Coca coly o více než 30%. Stejně tak rostly se zvyšující se poptávkou ceny služeb. Co však komplikuje humanitárním organizacím práci nejvíc, je prudce vzrůstající cena lidských zdrojů. Ta není ovlivněna jen vysokým počtem organizací nabízejících různé platové podmínky. Je ovlivněna zejména nedostatkem vzdělaných a schopných místních pracovníků.

Najít Hait'ana, který má schopnost pracovat v týmu evropských nebo amerických pracovníků, koordinovat projekty a nést odpovědnost, není snadné. Počet takto schopných lidí zdaleka nedostačuje poptávce za strany humanitárních organizací. Vzdělaní obyvatelé hlavního města hovořící anglicky si tento převis nabídky nad poptávkou velmi dobře uvědomují a své nároky na pracovní podmínky, zejména finanční, zvyšují. Najde-li tedy některá z organizací člověka splňujícího požadavky pro dané pozice, organizace neplatí jen za jeho práci, ale také za jeho loajalitu a věrnost.

5.5 Ojedinělá náročnost zajištění mise

Všechna výše jmenovaná specifika práce na Haiti činí práci charitních organizací na Haiti velmi obtížnou. Vzhledem k růstu cen se nejen náklady na projekty, ale zejména náklady na chod mise stávají nepřiměřeně vysokými, což je stěží akceptovatelné pro organizace samotné, stejně tak jako pro jejich dárce. Práce ve zhrouteném státě, kde se často pracovník namísto směřování k vytyčenému cíli točí neustále v kruhu hledání dokladů, potvrzení či jiných právních dokumentů, navíc neprospívá pracovníkům ani organizaci z hlediska pocitu dobře vykonané práce. Pomalé procesy, obtížné dosahování výsledků zapříčiněné mnoha faktory zmíněnými v této práci vede k frustraci jak organizací, tak zejména jednotlivých pracovníků. Toto neustálé pracovní napětí, dlouhodobě nestálá bezpečnostní situace a nutná jazyková vybavenost francouzštinou snižují počty zájemců o působení na Haiti z řad humanitárních pracovníků. Zajištění mise pak není náročné jen po stránce finanční a technické, ale zejména po stránce lidských zdrojů. Podle slov vedoucího humanitárního oddělení Charity Česká republika je právě personální zajištění nejnáročnější stránkou mise na Haiti a to ať už z hlediska tzv. expatů¹⁷ či místních pracovníků.

¹⁷ Expatriate staff – zahraniční pracovníci na misích.

Závěr

Cílem mé práce bylo srovnat teorii charitní humanitární práce s využitím v praxi. Na základě historického kontextu jsem vyvodila současný stav na Haiti a pojmenovala jsem důvody, které podle mne vedly k nevídaným následkům zemětřesení. Pro mou práci bylo důležité orientovat se v dokumentech, metodice a zásadách práce mezinárodní charitní sítě a porovnat jejich fungování v konkrétní situaci. Měla jsem vzácnou příležitost pracovat v podmínkách, které i pro zkušené humanitáře byly nové a překvapivé. Pokusila jsem se pojmenovat zvláštnosti, které ovlivňovaly (většinou negativně) výsledky práce humanitárních organizací na Haiti. Vzhledem k tomu, že nemám vlastní zkušenost s humanitární prací v jiných zemích, porovnávám haitskou realitu s metodami a zásadami, které vznikly na základě dlouhodobých zkušeností v jiných podmínkách.

Při půlročním pobytu na Haiti jsem neměla možnost provést relevantní výzkum. Opakovaný pobyt na Haiti mi nicméně umožnil zažít některé situace vícekrát, a tak těchto zkušeností využívám při pojmenování specifík humanitární práce v této zemi.

Použité zdroje

ACTION CITÉ SOLEIL, *A brief history of Cité Soleil* [online]. [cit. 22. března 2011].

Dostupné z: <<http://actioncitesoleil.org/index.php/site/C389/>>

ARCIDIECÉZNÍ CHARITA OLOMOUC (2003). *Stanovy*.

BENEDICT XVI. (2006) *Deus caritas est*. Praha: PAULÍNKY. ISBN 80-86949-03-6.

BRITISH GEOLOGICAL SURVEY, *Seismic alert: Haiti 12 January 2010 21:53 UTC 7.0*

MW. [online]. [cit. 20. dubna 2011]. Dostupné z: <http://www.earthquakes.bgs.ac.uk/recent_events/world_special/haiti_12_jan_2010.pdf>

CARITAS INTERNATIONALIS, *Caritas Partnership. A Caritas Internationalis Handbook for Reflection and Action*. Vatican City: Palazzo San Calisto 2003.

CARITAS INTERNATIONALIS, *A photographic history of Caritas*. [online]. Dostupné z:

<http://www.caritas.org/about/history_gallery_1.html>

CARITAS INTERNATIONALIS, *Emergency guidelines*. Vatican City: Palazzo San Calisto 2007.

CARITAS INTERNATIONALIS, *Haiti one year after*. Vatican City: Palazzo San Calisto 2011.

CARITAS INTERNATIONALIS, *Situation reports*. January – April 2010.

CARITAS INTERNATIONALIS, *Status at reglement interieur*. Vatican City 2006.

CARITAS INTERNATIONALIS, *We are the caritas*. Vatican City: Palazzo San Calisto 2010.

CARITAS INTERNATIONALIS, *Caritas in numbers*. [online]. Dostupné z:

http://www.caritas.org/about/Caritas_Internationalis.html>

CIA. *The world factbook. Haiti* [online]. Poslední revize 25. dubna 2011 [cit. 7. dubna 2011].

Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ha.html>>

CRS a CARITAS HAITI, *Haiti: Zemětřesení 12. ledna 2010*.

CRS. *Haiti* [online]. [cit. 14. dubna 2011]. Dostupné z: <<http://crs.org/countries/haiti>>

CRS. *Situation reports*. January – february 2010.

ENGLER, Y. *Haiti – the UN and NGOs are the new tools of neo-imperialism 2009* [online].
Poslední revize 8. března 2009. Dostupné z:

<<http://isiria.wordpress.com/2009/03/08/haiti-the-un-and-ngos-are-the-new-tools-of-neo-imperialism/>>

FLAUBERT, C., *Evaluation of UNDP assistance to conflict affected countries. Case study: Haiti*. [online]. Dostupné z:

<<http://www.undp.org/evaluation/documents/thematic/conflict/Haiti.pdf>>

<http://www.ngohandbook.org/index.php?title=Haiti_NGO_Sector>

CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA, *Charita pro Indonésii* [online]. Dostupné z:
<<http://old.charita.cz/article.asp?nDepartmentID=292&nArticleID=535&nLanguageID=1>>

KOORDINÁČNÍ VÝBOR PRO HUMANITÁRNÍ POMOC, INTERACTION (2003). *Sphere project*. Praha: Sdružení Česká katolická charita.

KŘÍŽOVÁ, M. (2009) *Haiti*. Praha: Libri. 109 s. ISBN – 978-80-7277-424-1. 109 s.

Les Frères de l'Instruction Chrétienne. *Historie d'Haiti*. Port au Prince: Henri Deschamps, 1957.

NOVÁČEK, P., MEDERLY, P., a ARMAND, P. C. I. (2008), *Marshall Plan for Haiti. Initial Project of Global Partnership for Development*. 2nd ed. Olomouc: Palacky University in Olomouc. ISBN 978-82-244-1823-0.

PRINCOVÁ, K., *Místo sociální práce v mezinárodní pomoci a spolupráci*. Sociální práce. 4/2009.

RED CROSS, *Hoping for change in Haiti's Cité-Soleil* [online]. [cit. 22. března 2011].
Dostupné z: <http://www.redcross.int/EN/mag/magazine2006_2/10-11.html>

ROWAN, Ch. *Tectonics of haitian earthquake* [online]. [cit. 15. března 2011]. Dostupné z:
<http://scienceblogs.com/highlyallochthonous/2010/01/tectonics_of_the_haiti_earthquake.php>

STROUHAL, M. (2010) *Charita na Haiti*. Vyrobito ms video Martin Strouhal.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, *Corruption perception index 2010* [online]. [cit. 20. dubna 2011]. Dostupné z:

<http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results>

UN OCHA, *Haiti* [online]. Dostupné z: <<http://www.unocha.org/where-we-work/haiti>>

UN OCHA, *Haiti one year later* [online]. Dostupné z: <<http://www.unocha.org/issues-in-depth/haiti-one-year-later>>

WHYTE, S., *Health care in Haiti: a battered system is dealt another blow* [online]. Poslední revize 14. ledna 2010 [cit. 20. dubna 2011]. Dostupné z:

<<http://www.cbc.ca/news/health/story/2010/01/13/f-haiti-earthquake-health-care.html>>

WORLD BANK. *Poverty* [online]. Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/topic/poverty>>

Přílohy

Obr. 2 Spontánní stanový tábor Petion Country Club (foto: Oldřich Pospíšil, 2010)

Obr. 3 Členka logistického týmu Caritas Haiti přebírá materiální pomoc zaslanou Caritas Venezuela (foto: Martin Zamazal, 2010)

Obr. 4 Zdravotníci z Mexica v provizorním charitním zdravotnickém zařízení (foto: Caritas Internationalis, 2010)

Obr. 5 Zdroj nezávadné vody vybudovaný v táboře Petion Country Club (foto: Irena Klimková, 2010)

Obr. 6 Stan postavený pro rodinu na místě, kde stál před zemětřesením jejich dům. (foto: Irena Klimková, 2010)